

Psicologia del llenguatge

Objectius

Com hem esmentat en la "Introducció", aquesta assignatura vol introduir l'estudiant en el coneixement dels problemes fonamentals que tracta la psicologia del llenguatge. Després de l'estudi d'aquesta matèria, l'estudiant hauria d'haver assolit els objectius informatius i formatius que detallem a continuació.

Objectius informatius

En acabar l'estudi d'aquesta assignatura, l'estudiant ha de ser capaç de fer el següent:

- Descriure els problemes fonamentals plantejats en psicologia del llenguatge.
- Enumerar i descriure les principals opcions teòriques que hi ha en psicologia del llenguatge.
- Reconèixer i aplicar els procediments d'investigació més utilitzats en l'estudi de la psicologia del llenguatge.
- Distingir els processos de l'activitat lingüística i descriure la seva complexitat.
- Enumerar les principals etapes en l'adquisició del llenguatge i els seus assoliments.

Objectius formatius

En acabar l'estudi d'aquesta assignatura, l'estudiant ha de poder fer el següent:

- Tenir una actitud crítica fonamentada en el coneixement de les diferents teories que li permeti de desenvolupar els seus arguments a d'aquestes favor o en contra.
- Desenvolupar una mentalitat científica i investigadora a partir del coneixement de l'activitat científica en general i de la que es produeix en aquesta disciplina en particular.
- Identificar, en els dissenys dels models proposats per al processament del llenguatge, les diferents opcions teòriques .
- Sintetitzar les propietats dels diferents components en el processament del llenguatge i incorporar-los en un model cognitiu general.
- Discutir raonadament sobre la relació entre el llenguatge i la cognició.

Introducció

Simplement escrivint aquí les paraules *un dau vermell*, aconseguim una de les fites més sorprenents del llenguatge humà: probablement, en llegir-les, la vostres ments han generat la imatge que descriuen aquestes paraules. No cal tenir poders mentals per a **originar** idees en la ment dels altres: n'hi ha prou amb fer ús del llenguatge.

Els humans fem llenguatge amb tanta naturalitat que ens costa adonar-nos de la seva complexitat. Quan som infants acceptem sense prejudicis que els animals dels contes parlin. Continuem una conversa en el telèfon mòbil en entorns sorollosos malgrat els problemes de cobertura. Som capaços d'entendre què volia dir algú quan s'equivoca de paraula. Fins i tot podem llegir i entendre frases complexes d'escriptors com Proust sense perdre'ns! En la nostra interacció amb els altres, farcim els diàlegs de bromes de doble sentit i ens fan gràcia els jocs de paraules. Sabem llegir "entre línies" i també sabem entendre quan algú, malgrat que ens ha contestat, en realitat no té ganes de continuar la conversa.

En alguns moments, però, les dificultats d'aquests processos se'ns fan més evidents. L'adquisició del llenguatge per part dels nadons és seguida amb embadaliment pels adults, incapaços molts cops d'imaginar-se en la mateixa situació uns quants anys enrere. I quines dificultats no tenim en aprendre una nova llengua! Quants embolics ha provocat el fet de no saber interpretar quan *potser* vol dir 'sí' i quan vol dir 'no'? Qui no s'ha trobat equivocant-se de paraula i dient justament aquella que no havia de dir en el moment més inoportú? En aquestes situacions és quan ens adonem que emprar el llenguatge no és tan senzill com sembla.

I per a confirmar-ho, quan comencem l'estudi d'aquestes capacitats ens adonem que el processament de la informació lingüística és d'una complexitat insospitada. Probablement som encara lluny de poder-ne oferir, des de la psicologia del llenguatge, una descripció completa. En paraules de Carlos Gallego,

---

"Todo el mundo menos los psicolingüistas sabe lo que es el lenguaje"

(Carlos Gallego, 1995, p. 365)

Des de l'assignatura de *Psicologia del llenguatge* us intentarem guiar cap a la descoberta de la capacitat humana del llenguatge, i esperem que els diferents aspectes d'aquesta disciplina us sedueixin tant com ens han seduït als que hem escrit aquests materials.

El nostre objectiu és el de donar-vos les bases per tal que adquiriu els coneixements bàsics sobre el processament del llenguatge en els principals àmbits d'estudi: **la comprensió, la producció i l'adquisició**. Ens hem esmerçat a presentar-vos les idees principals, acompanyant-les en la mesura de les nostres possibilitats d'exemples, il·lustracions i activitats que us facin més senzilla la comprensió dels continguts. Teniu materials en àudio i vídeo que acompanyen els textos d'alguns mòduls, especialment en el mòdul "Percepció del llenguatge" (unitat "Percepció de la parla") i en el mòdul "Adquisició del llenguatge". També hem dedicat un mòdul a les relacions entre el llenguatge i la cognició.

Malauradament, cinc crèdits són pocs per a abastar una capacitat tan complexa, i alguns temes cabdals s'han hagut de quedar en el nostre disc dur (no hem pogut incloure, per exemple, un mòdul dedicat al bilingüisme). Esperem que, seguint els nostres suggeriments de lectures complementàries, pugueu aprofundir en aquells coneixements que ha calgut deixar fora.

Tant de bo aquesta assignatura us ajudi a comprendre els temes principals que explora la psicologia del llenguatge i desvetlli el vostre interès per totes aquelles qüestions per a les quals encara no tenim una resposta.

Relació de l'assignatura amb altres del pla d'estudis

Psicologia del llenguatge és una assignatura troncal de segon cicle de l'àrea de psicologia bàsica de la llicenciatura de Psicologia, i es relaciona sobretot amb les altres assignatures vinculades als processos psicològics bàsics: *Cognició i emoció*, *Psicologia de l'aprenentatge*, *Psicologia de la memòria* i *Psicologia del pensament*. En el seu vessant més aplicat, es relaciona amb l'assignatura *Trastorns del llenguatge i la memòria*. Pel que fa a les bases biològiques, se'n poden trobar referències a *Fonaments de neurociència*. És una assignatura fonamental per a l'itinerari formatiu *Psicologia i ciència cognitiva*.

Camps professionals en què es projecta

Atès que es tracta d'una assignatura de l'àrea de psicologia bàsica, els seus continguts són essencials per a la formació dels diferents professionals vinculats a la psicologia.

Bibliografia

Com a obres de referència en castellà que serveixen per a la majoria de mòduls, podeu consultar les següents:

Belinchón, M., Rivière, A., i Igoa, J. M. (1992). *Psicología del Lenguaje. Investigación y Teoría*. Madrid: Trotta.

És un manual molt complet, tot i que alguns capítols (especialment els de fonamentació teòrica) es poden fer densos.

Berko-Gleason, J. i Bernstein-Ratner, N. (Comp.) (1999). *Psicolingüística*. Madrid: McGraw-Hill.

Aquest és un manual també molt complet, però de vessant més aplicat. Té alguns problemes en la traducció d'alguns termes en castellà, però és molt recomanable com a lectura complementària als materials.

de Vega, M. i Cuetos, F. (Comp.). (1999). *Psicolingüística del Español*. Madrid: Trotta.

El llibre que coordinen Manuel de Vega i Fernando Cuetos tracta diferents aspectes del processament del llenguatge amb profunditat, però sense pretendre fer la tasca d'un manual. Trobareu alguns dels seus capítols citats en la bibliografia dels diferents mòduls. És un llibre recomanable per a aquells que vulguin aprofundir en alguns dels estadis del processament del llenguatge.

Serra, M., Serrat, E., Solé, M. R., Bel, A., i Aparici, M. (2000). *La adquisición del lenguaje*. Barcelona: Ariel.

Aquest llibre és un manual que tracta en profunditat l'adquisició del llenguatge i està recomanat per a l'estudi del mòdul 5, "L'adquisició del llenguatge".

També us recomanem el manual següent, que, encara que sigui anglès, és un llibre pràctic i ben desenvolupat que també fa un recorregut per la majoria dels continguts de tots els mòduls:

Harley, T. A. (1996). *The Psychology of Language. From Data to Theory*. Hove, Regne Unit: Psychology Press.